

РЕШЕНИЕ

№ 116

гр. гр.Велинград, 20.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ВЕЛИНГРАД, II - ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на двадесет и девети февруари през две хиляди двадесет
и четвърта година в следния състав:

Председател: ИВАНКА Н. ПЕНЧЕВА

при участието на секретаря ДОНКА ЕМ. ТАБАКОВА
като разгледа докладваното от ИВАНКА Н. ПЕНЧЕВА Гражданско дело №
20235210101233 по описа за 2023 година

Предявени са обективно кумулативно съединени установителни искиове с правна квалификация чл. 422, ал. 1 ГПК във вр. чл. 240, ал.1 и ал. 2, във чл. 79, ал. 1 ЗЗД и чл. 86 ЗЗД, във вр. чл. 99, ал. 1 ЗЗД за установяване съществуването на вземания на ищеца „АПС Бета България” ЕООД, ЕИК: 203374133 от Ж. А. О. за сумата 1000 лева главница, договорна възнаградителна лихва върху главницата в размер на 131.06 лв. за периода от 21.02.2019 г. до 25.02.2020 г., мораторна лихва върху главницата в размер на 172.47 лв. от 25.02.2020 г. до 29.08.2023 г., за които суми е издадена Заповед за изпълнение № 442/11.09.2023г. по ч. гр. д. 852/2023г. на РС Велинград, ведно със законната лихва върху главницата от 04.09.2023г., до окончателното изплащане на дължимите суми.

Ищецът твърди, че вземането му спрямо ответника произтича от сключен между „Сити Кеш“ ООД и Ж. А. О. Договор за потребителски кредит № 276293 от 21.02.2019г., което му е надлежно цедирано с Договор за продажба и прехвърляне на вземания /цесия/ от 13.01.2022г., на основание чл. 99 от ЗЗД и приложението към него с всички привилегии, обезпечения и принадлежности.

Договорът за кредит бил сключен по реда на ЗПФУР, като част от системата за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от кредитодателя, при което от отправяне на предложението до сключване на договора страните са използвали средства за комуникация от разстояние. При сключването му на ответника била предоставена цялата информация, изискуема по закон.

По силата на договора за кредит на ответника била предоставена сумата от 1000 лева, която следвало да върне 12 вноски по 218 лв. всяка в срок до 25.02.2020 г., при годишен лихвен процент от 40,05% и ГПР 48,63 %, съгласно погасителен план, неразделна част към Договора за потребителски кредит.

В чл. 31, ал. 3 от Общите условия по Договора за потребителски кредит страните се съгласили, че длъжникът ще дължи обезщетение за забава в размер на действащата законна лихва върху забавената сума за всеки ден забава.

Излага, че ответникът бил запознат предварително с всички негови условия, както и с Общите условия приложими към него.

Твърди, че при сключване на договора били спазени императивните изисквания на чл. 10, чл. 11 и чл. 22 ЗПК.

Поддържа, че изпълнил задължението си да предостави на кредитополучателя процесната сума. Длъжникът обаче не е изпълнил в задълженията си по Договора за потребителски кредит до изтичането на крайния срок за погасяване на кредита. Към настоящия момент задължението все още не било погасено.

Излага, че с Договор за продажба и прехвърляне на вземания /Цесия/ от 13.01.2022г. г. „Сити Кеш“ ООД прехвърлило своите вземания към длъжника по описания договор за потребителски кредит на цесионера ищец „АПС БЕТА БЪЛГАРИЯ“ ЕООД, ЕИК 203374133. За цесията О. бил уведомен на посочения от него настоящ адрес на 21.03.2022 година, както и със СМС на посочения от него телефонен номер.

Счита, че връчването на съобщението за сключения договор за цесия от цедента на длъжника има за цел длъжникът да бъде уведомен за кредитора, на който следва да изпълни надлежно и съответно да бъде предотвратено изпълнението на лице, което не е титуляр на вземането. Връчването на уведомлението, което нямало характер на лично и незаместимо действие, можело да се извърши и от пълномощник на цедента, включително и старият кредитор /цедент/ да упълномощи новия кредитор /цесионер/ от името на цедента да извърши предвиденото в чл. 99, ал. 3 от ЗЗД уведомяване на длъжника за извършената цесия. Цитира практика на ВКС, съгласно която, ако към исковата молба на цесионера е приложено уведомление на цедента до длъжника за извършена цесия, същото уведомление, достигнало до длъжника с връчване на препис от исковата молба, съставлява надлежно съобщаване за цесията, съгласно чл. 99, ал. 3, пр. 1 от ЗЗД. Прехвърляне на вземането пораждало действие за длъжника на основание чл. 99, ал. 4 от ЗЗД и същото следвало да бъде съобразено от съда като факт от значение на спорното право.

Въз основа на така очерталата се обстановка се иска от съда да постанови решение, с което да установи със сила на присъдено нещо, съществуването на вземане в полза на „АПС Бета България“ ЕООД по

отношение на длъжника Ж. А. О. по Договор за потребителски кредит № 276293 от 21.02.2019г., сключен със Сити Кеш ООД, което е прехвърлено в полза на „АПС Бета България“ ЕООД с Договор за продажба и прехвърляне на вземания /цесия/ от 13.01.2022г., в размер на 1 000 лева главница, договорна възнаградителна лихва върху главницата в размер на 131.06 лв. за периода от 21.02.2019 г. до 25.02.2020 г., мораторна лихва върху главницата в размер на 172.47 лв. от 25.02.2020 г. до 29.08.2023 г., за които суми е издадена Заповед за изпълнение № 442/11.09.2023г. по ч. гр. д. 852/2023г. на РС Велинград, ведно със законната лихва върху главницата от датата на подаване на заявлението по чл. 410 от ГПК, до окончателното изплащане на дължимите суми,

Претендира съдебни разноски и възнаграждение за процесуално представителство в исковото и заповедното производство.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът оспорва допустимостта на иска с доводи за липса на пълна идентичност между вземането и това, предмет на заповедното производство и настоява исковото производство да бъде прекратено.

Оспорва основателността на иска.

Оспорва да е подписвал договора за кредит. Позовава се на неспазване на изискванията за форма на договора по чл. 10, ал.1 от ЗПК, с доводи, че макар договорът да е сключен в надлежна писмена форма и на хартиен носител не бил подписан от него и бил с шрифт по-малък от 12. Липсвал и погасителен план, подписан от заемополучателя.

Размерът на неустойката бил прекалено завишен, което сочело, че с нея не се цели проявление на посочените й функции, а несправедливо по съдържание съглашение във вреда на икономически по-слабата страна.

Оспорва, че дължи плащане и на мораторна и договорна лихва от датата за забава, поради ненастъпил падеж на задълженията. Сочи, че не бил канен да плати преди завеждане на иска. При липса на извънпроцесуална покана, лихва за забава не се дължала за периода преди връчване на исковата молба.

Счита начислената договорна лихва за прекалено завишена, поради което противоречала на добрите нрави. Очевидно било, че договорения размер на лихвата не целял проявление на посочените й функции, а сочел за несправедливо по съдържание съглашение, поради обективна неравнопоставеност на насрещните задължения. В случая следвало да се приеме, че се касае за неморално висок размер на лихвата, уговорен в самия договор. Затова договарянето й се явявало в противоречие с добрите нрави, поради което се явявала нищожна, на осн. чл. 26 ал. 1 ЗЗД. Уговорка за заплащане на договорната лихва надвишаваща три пъти законната лихва, която при сключване на договора била 10,02 %, противоречала на добрите нрави. Освен това същата била посочена само като абсолютна стойност, без да е изяснено как се съотнася към ГПР по договора.

Позовава се на неравноправни клаузи в договорите, в качеството си на

потребител, които не били индивидуално уговорени.

Позовава се на нищожност на клаузата, в т. 3.5 от договора, регламентираща годишния процент на разходите от 48.44 %, с доводи, че никъде не било посочено, как е формиран, кои разходи включва, кои са взетите предвид допускания, използвани при изчисляването му.

Съдържащата се в Раздел 3, 4 информация относно броя и размера на погасителните вноски, ГПР и годишния лихвен процент, била най-обща и не отговаряла на изискването да е разбираема и недвусмислена, а и с нея не се конкретизирало какво точно се включва в размера на месечната вноска, като части от главницата и лихвата. Липсвала информация относно възможностите за промяна на лихвения процент и начина на определянето му.

Договорът бил недействителен на основание чл. 22 от ЗГК, тъй като не били спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 ЗПК- липсвало посочване на лихвен процент, дължим при просрочие, липсвало предупреждение за последиците при просрочие на вноските, липсвало отбелязване за наличие или липса на право на отказ на потребителя от договора.

Оспорва съдържащата се в договора клауза за неустойка, която счита за нищожна, като противоречаща на добрите нрави. Претендираната неустойка не обезпечавала реален интерес, понеже такъв на практика не бил проявен, не обезщетявала вреди, понеже такива не били проявени, а санкционирала нарушение, което било без сериозна тежест, с оглед на това че ищецът не е реализирал загуби. Размерът ѝ от 1341.72 лв. надвишавал самия заем, поради което неустойката излизала извън трите и присъщи функции — обезщетителна, наказателна и санкционна.

Съобразно нормата на чл. 23 от ЗПК, при недействителност на договора за кредит/заем, длъжникът дължи да възстанови на кредитора чистата стойност на предоставения финансов ресурс, т. е. само главницата.

Излага, че е извършил плащания на сумата от общо 912 лв. с платежни от 03.05.2019г; 20.05.2019г. и 20.07.2019г. и предвид недължимост на акцесорните вземания, сумата следва да се отнесе към погасяване на главницата.

Евентуално, позовава се на погасяване по давност на вземанията за договорна лихва по Договор за потребителски кредит № 276293 от 21.02.2019г..

Предвид гореизложеното, иска от съда да постанови решение, с което да отхвърли предявения иск като неоснователен.

Претендира разноски.

Предявеният иск е допустим. В полза на ищеца срещу длъжника Ж. А. О. е издадена Заповед № 442/11.09.2023г. за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК по ч. гр. д. 852/2023г. на РС Велинград. В срока по чл. 414, ал. 2 ГПК длъжникът е оспорил вземането, предмет на заповедта за

изпълнение. На заявителя са дадени указания да предяви иск по чл. 422, ал. 1 ГПК, които е изпълнил в срока по чл. 415, ал. 4 ГПК. Налице е идентичност между вземанията, предмет на заповедта за изпълнение и процесното по основание и размер, поради което предявените иски са процесуално допустими.

Съобразно изложените от страните факти, релевираните доводи и възражения и при съвкупната преценка на представените доказателства, съдът намира, че цедираното вземане произтича от сключен на 21.09.2019г. между Ж. А. О. и „Сити Кеш“ ООД Договор за паричен заем № 276293, по силата на който ответникът заемотател е предоставил на ищеца сума в размер на 1 000 лв. Договорът е сключен по реда на ЗПФУР по електронен път от разстояние. По отношение на тези договори, освен общите нормативни правила, установени със Закона за потребителския кредит, приложими са и съдържащите се в Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние, Закона за платежните услуги и платежните системи и Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

Легалната дефиниция на договора за предоставяне на услуги от разстояние е дадена в разпоредбата на чл. 6, ал. 1 от ЗПФУР, съгласно която това е всеки договор, сключен между доставчик и потребител като част от система за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от доставчика, при която от отправянето на предложението до сключването на договора страните използват изключително средства за комуникация от разстояние - едно или повече. В разпоредбата на чл. 18 от ЗПФУР са посочени подлежащите на доказване факти и обстоятелства във връзка със сключването на договор за предоставяне на кредит от разстояние, като доказателствената тежест е възложена на ищеца-доставчик на услугата. За доказването на преддоговорната информация и на електронните изявления, отправени съгласно ЗПФУР, се прилага Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.

Съгласно разпоредбата на чл. 3 от Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги, електронният документ представлява всяко съдържание, съхранявано в електронна форма, по-специално текстови или звуков, визуален или аудио-визуален запис. Следователно в случаите, в които законът изисква писмена форма, независимо дали същата е за действителност или за доказване, тя се счита спазена, след като е съставен електронен документ.

В случая в производството по делото съдът намира за установено, че между страните е възникнало облигационно правоотношение по силата на договор за кредит от разстояние.

По делото е представен договора за кредит № 276293 и Общите условия към него, както и искане за заем, отправено чрез интернет платформата на заемотателя, свалени от системата на кредитодателя. В Договора за кредит и в искането за отпускането му са посочени личните данни на

кредитополучателя ответник. Посочена е заемната сума в размер на 1000 лв., лихвен процент, годишен процент на разходите. Съгласно Общите условия договорът за кредит се сключва по искане на кредитополучателя посредством интернет платформата на Заемодателя или посредством интернет платформа на трето лице, партньор на Заемодателя, като последният се счита сключен и влиза в сила на датата на изпращането му от Заемодателя на Заемателя. В чл. 20, ал. 2 от Общите условия е посочено, че страните изрично се съгласяват, че съобщенията по електронната поща имат силата на саморъчни подписи по смисъла на чл. 13 ЗЕДЕУУ, а съгласно чл. 20, ал. 5 електронните съобщения, изпращани от страните във връзка със сключването на договора за заем, в това число изпратеното искане за заем, представляват електронни документи, удостоверяващи реалната воля на страните. Изразеното чрез тях има смисъла на електронно изявление, а за негов автор, до доказване на противното, се счита страната, от която идва изявлението. В случай че заемополучателя оспорва подаването на искане от негово име, същият няма право да се ползва от предоставената сума, като в срок от 24 часа от узнаване за съществуването на отправеното искане или от предоставяне на договорения заем следва да подаде възражение.

По делото е представена разписка от 21.02.2019г., издадена от “ИзиПей” АД, от която се установява, че на този дата сумата от 1000 лв. е преведена от Сити Кеш ООД към ИзиПей с основание на превода – посочения единен граждански номер на ответната страна и номера на договора за кредит – 276293. От заключението на вещното лице по назначената съдебно-счетоводна експертиза се установява, че ответникът е извършил плащания за погасяване на задължението по сключения договор за кредит.

Обстоятелството, че ответникът е отправил искане за отпускане на кредит, в което е посочил личните си данни, че по договора за кредит са извършвани плащания за погасяването му и при липса на възражение от негова страна относно сключване на договора в предвидения в общите условия към договора срок, доказват възникнало между страните облигационно отношение.

Съдът намира, че така представеният договор представлява електронен документ, който макар да не е подписан с квалифициран електронен подпис по смисъла на ЗЕДЕУУ, не може да бъде игнориран. Страните са сключили договор за кредит с посоченото съдържание, доколкото ответната страна е подала, през системата на кредитодателя, заявка за сключване на договора с посочване неговите параметри. В искането се съдържат личните данни на кредитополучателя. Не се твърди неправомерно боравене с профила на потребителя. Сумата по кредита е реално усвоена, поради което обосновано може да се приеме, договорът е сключен.

Неоснователно е възражението, че на ответника не е предоставена необходимата информация съгласно чл. 8 - 10 ЗПФУР. От представеното извлечение от електронната система на кредитополучателя се установява, че

на длъжника са изпратени приложимите към договора Общи условия, а погасителния план се съдържа в самия договор.

Сключване на договор, който по така изложените съображения следва да се приеме, че е с посоченото съдържание, се установява и от представената по делото разписка, издадена от "ИзиПей" АД за сумата 1 000 лв., преведена от Сити Кеш ООД с основание на превода – посочения единен граждански номер на ответната страна и номера на договора за кредит и от заключението на вещото лице, че по договора ответникът е извършил плащания за погасяване на кредита. Съгласно чл. 240, ал. 1 ЗЗ, че договорът за заем е реален и се счита сключен в момента на получаване на сумата от заемополучателя. Получаваното на сумата не се оспорва от ответника и конклюдентно се признава с извършените плащания на суми за погасяването му. По тези съображения следва да се приеме, че договорът е сключен, като за ответника е възникнало задължението за връщане на предоставения за временно ползване финансов ресурс в размер на сумата от 1 000 лв. при условията и за сроковете, установени в клаузите на договора и общите условия към него.

Сумата е следвало да бъде издължена на 12 месечни погасителни вноски, първите три от които в размер на 33,38 лв., а останалите 9 в размер на 130,46 лв., платими на дата, посочена в Погасителен план, неразделна част от договора. Уговорен е фиксиран годишен лихвен процент в размер на 40,05 % и ГПР от 48,44 %. Общата сума, която кредитополучателя се задължил да върне е 1 274,28 лв., платима до 21.02.2020 г.

Съгласно чл. 6.1 от договора заемателят се задължил да предостави някое от следните обезпечения по чл. 33, ал. 1 от Общите условия на договора: 1/ поръчителство от едно или две физически лица, които да отговарят кумулативно на следните условия: да имат осигурителен доход общо в размер на най-малко 7 пъти размера на минималната работна заплата за страната; в случай на двама поръчители, размерът на осигурителния доход на всеки един от тях трябва да е в размер на поне 4 пъти минималната работна заплата за страната; да не са поръчители по други договори за заем, сключени от Заемодателя, да не са Заематели по сключени и непогасени договори за заем, сключени със Заемодателя, да нямат кредити към банки или финансови институции с класификация различна от „Редовен“, както по активни, така и по погасени задължения, съгласно справочните данни на ЦКР към БНБ или 2./ предоставяне на безусловна банкова гаранция, издадена от лицензирана в БНБ търговска банка, за период включващ от сключване на договора за заем до изтичане на 6 месеца след падежа на последната редовна вноска по погасяване на заема и обезпечаваша задължение в размер на два пъти общата сума за плащане по договора за заем, включваща договорената главница и лихва.

На основание чл. 6.2 от Договора, ако заемателят не изпълни задължението си да предостави някое от предвидените обезпечения в

тридневен срок от сключването му, следвало да заплати на заемотателя неустойка в размер на 1 341, 72 лв., която се начислява автоматично към договора за кредит. Начислената неустойка се заплащала разсрочено, съгласно включения в договора погасителен план. С нея задължението по кредита възлиза на 2 616 лв.

По делото е допусната и изслушана съдебно-икономическа експертиза. Според заключението на вещото лице, което съдът кредитира като обективно, обосновано и неоспорено от страните, се установява, че за погасяване по договора за кредит ответникът е извършил плащания в полза на цедента Сити Кеш ООД в общ размер на 912 лв. В полза на цесионера не са постъпвали плащания. С тях са погасени задължения в размер на 97,08 лв. главница, 133,52 лв. възнаградителна лихва за периода 21.02.2019г.-21.06.2019г., 641,56 лв. неустойка, 39,84 лв. такси. Останали са непогасени задължения в размер на 902,92 лв. главница, 140,76 лв. договорна лихва за периода 22.07.2019г.-21.02.2020г., 700,16 лв. неустойка и 509,57 лв. такси. Дължимата мораторна лихва върху главницата за периода 25.02.2020г.-29.08.2023г. е 332,70 лв.

Според заключението на вещото лице в ГПР по договора от 48,44 % е включена само договорната лихва в размер на 40,05%. Не е начислявана неустойка за непредоставяне на обезпечение на задължението, съгласно чл. 6.2. Ако в ГПР бъде включена и сумата от 1341,72 лв., размерът му би бил 297,12 %.

С Договор за продажба и прехвърляне на вземания от 13.0.2022г., сключен между АПС Бета България ЕООД и кредиторът Сити Кеш ООД вземането на последния спрямо ответника Ж. О. е прехвърлено в полза на ищеца.

Съдържанието на договорните клаузи налага извод, че се касае за сключен договор за потребителски кредит, по силата на който Кредиторът цедент предоставя на Ж. О. кредит под формата на заем, при разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане. Ищецът има качество на потребител по смисъла на чл. 9, ал. 2 ЗПК, а именно- физическо лице, което при сключването на договор за потребителски кредит действа извън рамките на своята професионална или търговска дейност. Като потребител разполага със защита срещу неравноправни клаузи, предвидена в Глава Шеста на ЗЗП, за които съдът следи служебно и които следва да се преценяват при основателността на иска. По отношение на действителността на договорите за потребителски кредити, приложими са специалните и разпоредби на чл. 22 ЗПК.

Съгласно чл. 143 ЗЗП неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. Съгласно чл. 146, ал. 1 ЗПК неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако не са уговорени индивидуално. Не са индивидуално уговорени клаузите, които са

били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им, особено в случай на договор при общи условия. Ако общата преценка на договора сочи, че той е договор с общи условия, доставчикът следва да докаже твърдения факт, че някоя клауза е договорена индивидуално.

Процесният договор за заем съдържа изискуемите от закона реквизити-спазена е предвидената в закона писмена форма, посочен е общия размер на кредита и условията за усвояването му, размерът на паричната сума, която се отпуска, лихвеният процент, условията за прилагането му, годишният процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, условията за издължаване от потребителя. В договора за кредит е инкорпориран погасителния план, в който се съдържа информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски. С договора ищецът е информиран за правото да получи от заемотателя информация за извършените и предстоящи плащания, както и за оставащите дължимите суми при предсрочно погасяване на главницата, за правото да се откаже от договора и срока, в който може да бъде упражнено.

Неоснователен е доводът на ответника, че договорът е сключен в нарушение на чл. 11, ал.1, т. 9 ЗПК. Съгласно тази разпоредба договорът за потребителски кредит следва да съдържа лихвения процент по кредита, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, които е свързан с първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент, ако при различни обстоятелства се прилагат различни лихвени проценти, тази информация се предоставя за всички лихвени проценти. Тълкуването ѝ налага извод, че прилагането ѝ в цялост е свързано с наличието на възможност за едностранна промяна на първоначално уговорения лихвен процент от страна на кредитора. Когато лихвеният процент е уговорен като постоянна величина за целия срок на договора и не се допуска неговото променяне, достатъчно е да бъде посочен размерът на същия. В настоящия случай това е сторено в чл. 3, т.7 , като са посочени и условията за неговото прилагане-предвидено е това да става на годишна база. Касае се за фиксиран лихвен процент, важим за целия период на действие, който е постоянна и непроменлива величина. Размерът на възнаградителната лихва е установим чрез прости математически пресмятания, доколкото месечната погасителна вноска се състои само и единствено главница и договорна лихва. Други разходи няма включени и такива нито се сочат от кредитора, нито се твърдят от потребителя. Договореният лихвен процент се прилага по един и същ начин по време на действие на договора доколкото се касае както се посочи за фиксиран /непроменяем/ лихвен процент от 40,45 % за разлика от случаите на референтния лихвен процент, за който са относими останалите условия и изисквания по чл. 11, ал. 1, т. 9 и т. 9а от ЗПК.

Неоснователен е доводът, че не е посочено как лихвения процент се съотнася към ГПР и как се формира ГПР. Изискване за посочване в договора

на всички разходи, които се включват в ГПР, като условие за неговата действителност, ЗПК не поставя. Достатъчно е, съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК цифрово посочването на ГПР, като вида на разходите, от които се формира са посочени в чл. 19, ал. 1 ЗПК.

Ето защо, съдът счита, че договорът не страда от сочените от ищеца пороци и искането му за прогласяване на неговата нищожност на тези основания е неоснователно.

Съдът намира за нищожна клаузата в договора по чл. 6.2 от договора за заплащане на неустойка за непредоставено обезпечение. Трайната и последователна съдебна практика приема, че неустойката представлява обезщетение за претърпените от неизпълнението на договорното задължение вреди и има санкционен характер. В случая обаче чрез неустойката кредиторът обезпечава неизпълнение на договорно задължение което не е нито пряко, нито косвено обвързано с основното задължение на потребителя по връщане на заемната сума. Неустойката обезпечава неизпълнението на длъжника на задължението му да обезпечи отпускания му кредит, което е недопустимо. Съгласно чл. 71, пр. последно ЗЗД при неизпълнение на това задължение кредиторът има право да поиска изпълнение на срочното задължение и преди срока. Законът допуска единствено възможност за кредитора да обяви вземането за предсрочно изискуемо и да пристъпи към събирането му, ведно с уговорените в договора разходи. Уговарянето на неустойка, което принципно е допустимо за всяко неизпълнение на договора, в този случай надхвърля законовите рамки, както и нейния обезпечителен и санкционен характер и представлява типична проявна форма на нарушение на добрите нрави. По начина, по който е уговорена неустойката за това неизпълнение на договора, представлява сериозна санкция за длъжника и неоснователно обогатява кредитора, на когото е известно, че в краткия срок и при тези условия, за длъжника е обективно невъзможно да осигури исканото обезпечение. Неизпълнението води до имуществена санкция за потребителя, която надвишава отпуснатата заемна сума по кредита. С това дългът на заемателя се увеличава необосновано дори при точно изпълнение на основното задължение по договора. Такава неустойка не може да бъде оправдана. Вземането на кредитора не може да бъде гарантирано и обезпечено по този начин и подобна уговорка е във вреда на потребителя. Макар да не съществува договорна и законова пречка да бъде уговорена неустойка при неизпълнение на задължението за връщане на заемната сума, в случая потребителят се санкционира за неизпълнение на задължение, което не е основният предмет на договора, като е предвидена възможност при непредоставяне на обезпечение, само на това основание договорът да бъде предсрочно прекратен, дори при заплащане на главницата и лихвите в уговорените срокове и размери съгласно погасителните вноски. Неустойката в случая надхвърля рамките на чисто санкционния си характер и представлява начин за неоснователно обогатяване на кредитора, което е недопустимо, а от друга страна натоварва длъжника с допълнителни разходи само поради

формалното изпълнение на задължението си да даде исканото от кредитора обезпечение, което по начина, по който е регламентирано е обективно изпълнимо. Изискванията в рамките само на три календарни дни потребителят да осигури двама поръчители с конкретен размер на осигурителния доход, които не са поръчители по други договори за заем, сключени със заемотателя, да нямат кредити към банки или други финансови институции ограничава необосновано възможностите на длъжника да предостави обезпечение на дълга. Следва да се отбележи, че такива изисквания към самия потребител кредиторът не поставя, тоест потребителят е в по-благоприятно положение за сметка на поръчителите, в което е житейски е правно нелогично. Такива изисквания за поръчителите са реално изпълними доколкото значително ограничават кръга на лицата, които биха могли и биха се съгласили да поръчителстват и елиминира значителна друга група физически лица, които макар и да са достатъчно икономически осигурени, не отговарят на другите изисквания поставени от кредитора.

Другото обезпечение се явява безпредметно тъй като длъжникът не би имал интерес да иска заем от кредитната институция, ако може да я получи от банка. Това изискване за обезпечаване по начало е изпълнимо от длъжника.

Липсват данни как точно и въз основа на какви критерии е формиран размерът на неустойката, който е и необосновано висок. Неустойката противоречи на добрите нрави / чл. 26, ал. 1 ЗЗД/ заради основанията на което се дължи и което е вписано в чл. 6. 1 от договора за паричен заем. Законът-чл. 92 ЗЗД предвижда, че неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват, което предполага безусловно задължение за кредитора да я определи по достатъчно ясен и напълно разбираем начин, че да не бъде прекомерно голяма в сравнение с претърпените вреди, респективно да посочи размера ѝ при частично или при неправилно изпълнение.

Изискванията, които поставя кредитора пред потребителя досежно характера и вида на обезпечението, което трябва да гарантира изпълнението на договора за връщане на заема не съответстват нито на закона, нито на морала, нито на добрите търговски практики в тези случаи. Същите са рестриктивни и не съответстват на предназначението на неустойката, като правен институт /чл. 92 ЗЗД/. По начина, по който е регламентирана от кредитора, включително и начина на погасяването ѝ, има наказателен характер, а не само обезщетителен и обезпечителен и поставя потребителя в изключително неравностойно положение спрямо търговеца. В този си вид представлява своеобразен източник на допълнителна печалба за кредитора над уговорената такава под формата на договорна лихва. Трудно би могло да се определи това вменено задължение на длъжника като справедливо, нормално и съответстващо на нормите на закона, като типично и в съответствие с добрите търговски практики в отношенията с определено икономически по-слабата страна. В този си вид неустойката е изгубила своето законово предназначение да служи като обезпечение на задължението и да

служи като обезщетение на вредите. Както се посочи, неустойката е дължима независимо дали заемът е върнат от потребителя своевременно, или не е върнат, доколкото тя има отношение към неизпълнение на задължение на потребителя да осигури обезпечение на задължението, което налага извод, че при нейното определяне по основание, параметри и по размер заемотоделателят не е спазил правилата на добросъвестността. Неустойката в случая представлява допълнително предвидена скрита печалба за търговеца за сметка на потребителя извън уговорената под формата на договорна възнаградителна лихва.

Тази клауза е нищожна, защото отрича договорния характер на поръчителството или банковата гаранция като обезпечения, като същевременно не обезпечава по никакъв начин изпълнението на главното задължение на длъжника да върне заетата сума и възнаградението за това: условието за дължимост е не неплащане на това задължение, което съставлява съществен елемент на договора за заем, а странично такова, срещу което обаче длъжникът не получава насрещна престация. Обезпечителната функция липсва. Няма имуществени вреди от неизпълнението на задължението за непредставяне на обезпечение, тоест, обезщетителна функция също отсъства: възникването на неустоечното задължение е самоцел на кредитора.

В отговор на доводите, касаещи характера на договора, съдът следва отбележи още, че съгласно чл. 8, § 1 от Директива 2008/48 преди сключването на договор за кредит кредиторът е длъжен да направи оценка на кредитоспособността на потребителя, като при необходимост това задължение може да включва да се направи справка в съответната база данни. В този смисъл се посочва, че в условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те не процедират по този начин. Преддоговорното задължение на кредитора да направи оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, доколкото цели да предпази потребителите от свръхзадлъжнялост и неплатежоспособност, допринася за постигането на целта на Директива 2008/48, която се състои, както става ясно от съображения 7 и 9, в предвиждането в областта на потребителските кредити на пълна и наложителна хармонизация в редица ключови области, която се приема като необходима, за да се осигури на всички потребители в Съюза високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и за да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. В този смисъл § 40-43 от Решение от 27.03.2014г. по дело C-565/12 на четвърти състав на СЕС. Ето защо, клауза, която предвижда, че се дължи неустойка при неосигуряване на поръчител, което задължение става изискуемо след 3 дни от подписване на договора за потребителски кредит е в пряко противоречие с целта на Директивата. На

практика такава клауза прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение след като кредита е отпуснат, като ако не го направи, дългът му нараства, тоест опасността от свърхзадлъжнялост на длъжника се увеличава. Целта е, ако има съмнение в платежоспособността на длъжника, първо да се поиска обезпечение и след предоставянето му да се да отпусне кредитът, която практика би съответствало на изискванията на Директивата. Задължение за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника преди отпускане на кредита произтича и от разпоредбата на чл. 16 от ЗПК. Съдът има задължение да се придържа към Директивата при тълкуването на националния закон, като той следва да се тълкува изцяло във връзка и с оглед целите на директивата. В този смисъл съдът споделя тезата на ищцата, че ако има вреди, то тези вреди са самопричинени, тъй като, ако има предварителна оценка, че е нужно обезпечение, за да се отпусне кредитът, той не би трябвало да се отпусне преди да се предостави обезпечението. В случая това изискване не е спазено и от неизпълнение на това задължение за предварителна оценка финансовата институция не може да черпи права за себе си, за да изведе легитимен интерес да претендира описаната неустойка.

Цитираната клауза е нищожна, защото не е индивидуално уговорена. Изготвена е предварително от ответника и ищецът не е имал възможност да влияе върху съдържанието ѝ. Не са представени доказателства за водени преговори между страните за сключване на договор без предвидената клауза, нито, че на ищеца е предоставена такава възможност. Това поставя заемотателя в доминиращо положение спрямо потребителя.

Уговорената неустойка от 1 341, 72 лв., съставлявайки скрита печалба по договора е разход по кредита и следва да бъде включена в годишния процент на разходите, съгласно чл.19, ал. 1 от ЗПК, за който ал. 4 предвижда да е в максимално допустим размер – пет пъти размера на законната лихва. Видно от дадената в чл. 19, ал. 1 ЗПК дефиниция за годишен процент на разходите по кредита и при съобразяване с § 1 на ДР на ЗПК, с уговорената неустойка се въвеждат именно допълнителни разходи, в резултат на които общият разход по кредита за потребителя и съответно годишния процент на разходите реално надхвърля 48,44 % и възлиза на 297,12 %, според заключението на вещото лице. Така размерът на ГПР се явява по-голям от законово допустимия петкратен размер на законната лихва - 50 %, определен в чл. 19, ал. 4 от ЗПК. По този начин с уговорената неустойка се заобикаля разпоредбата на чл.19, ал. 4 от ЗПК, като в годишния процент на разходите не се включва нейният размер. Тъй като неустойката е прикрит разход по кредита, с който се надхвърля допустимия размер на разходите по чл. 19, ал. 4 от ЗПК, при сключване на договора кредитополучателя е бил заблуден относно действителния размер на ГПК.

Доколкото ГПР е част от същественото съдържание на договора,

неговият размер следва да бъде ясно, точно и конкретно определен към сключването му, като в него се посочат всички компоненти, които го формират. За действителния размер на договора кредитополучателя следва да бъде уведомен, за да направи обоснована преценка дали да сключи договора. Търговски практики, с които се заобикалят тези изисквания са нелоялни и обуславят нищожност на клаузата за ГПР, а оттам и за недействителност на самия договор за кредит.

Ето защо договорната клауза, регламентираща ГПР е недействителна, тъй като посоченият ГПР, освен че не отговаря на реалния, надвишава предвидения в закона максимум от пет пъти размерът на законната лихва.

В случая неприложим е чл. 26, ал. 4 ЗЗД и съдът не разполага с правомощията да редуцира размера на ГПР до законово допустимия по чл. 19, ал. 4 ЗПК. Съгласно съдебната практика на СЕС не се допуска правна уредба на държава-членка, която дава възможност на националния съд, когато констатира нищожността на неравноправна клауза в договор между продавач или доставчик и потребител, да допълни договора, като измени съдържанието на тази клауза. Националните съдилища са длъжни само да не прилагат неравноправните договорни клаузи, така че те да нямат задължителна сила за потребителя, но не са овластени да изменят съдържанието им. Договорът трябва по принцип да продължи да действа без друго изменение освен произтичащото от премахването на неравноправните клаузи, доколкото съгласно нормите на вътрешното право съществува правна възможност така да се запази договорът. Предвид обаче, че клаузата, с която се договаря годишният процент на разходите е част от същественото съдържание на договора за потребителски кредит, същият не може да съществува без нея, поради което нищожността на тази клауза, обуславя недействителност на целия договор.

Съгласно чл. 23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Следователно извършените от кредитополучателя плащания на сумата от общо 912 лв. следва да се отнесат към погасяване единствено на вземането за главница. От усвоения размер 1000 лв. при погасяване на 912 лв. остават дължими 88,00 лв.,

Доколкото процесните вземания се претендират въз основа на договор за цесия, предмет на който могат да бъдат само валидно възникнали и съществуващи вземания, имайки предвид последиците на недействителността на договора за потребителски кредит по отношение на акцесорните вземания за договорна лихва и лихва за забава, съдът намира, че ищецът цесионер е придобил единствено дължимата сума за главница в размер на 88 лв. по Договор за потребителски кредит № 276293/21.02.2019г., сключен между цедента Сити Кеш ЕООД и длъжника Ж. А. О., за което вземане предявеният иск следва да се уважи, а за разликата над него до претендираната сума от

1000 да се отхвърли като неоснователен. Следва да се отхвърли претенцията и за акцесорните вземания за договорна лихва и лихва за забава.

При този изход на правния спор разноски се дължат и на двете страни, на осн. чл. 78, ал. 1 и ал. 3 ГПК.

В съответствие с т. 12 на Тълкувателно решение № 4/2013 г. на ВКС, ОСГТК, съдът се произнася и по разпределението на отговорността за разноски в заповедното и исковото производство.

По гр. д. 1233/2023г. на РС Велинград ищецът е направил разноски за държавна такса в размер на 123,94 лв. и 450 лв. за съдебно-счетоводна експертиза. Съобразно уважената част от исковата претенция се дължат разноски в размер на 8,37 лв. държавна такса и 30,38 лв. за съдебно-счетоводна експертиза.

В производството по гр. д. 1233/2023г. на РС-Велинград ищецът е представляван от юрисконсулт, поради което му се дължи възнаграждение, определено от съда в размерите предвидени в чл. 25 от Наредба за заплащането на правната помощ. Съдът като съобрази размера на претендираното вземане, извършените от ищеца процесуалния действия, изразяващи се единствено в подаване на писмено становище, проведеното по делото едно открито съдебно заседание и че същото не се отличава с фактическа и правна сложност, предвид изобилната константа съдебна практика по потребителските спорове, счита, че на ищеца следва да се присъди възнаграждение в минималния предвиден в чл. 25, ал. 1 от Наредбата размер от 100 лв.

Общо дължимите разноски, които ответникът следва да заплати са в размер на 138,75 лв.

В производството по ч. гр. д. 852/2023г. на Районен съд-Велинград на ищеца се дължат разноски в размер на 1,76 лв., съразмерно уважената част от иска и 50 лв. юрисконсултско възнаграждение, определено от съда, на осн. чл. 26 от Наредба за заплащането на правната помощ или общо 51,76 лв.

Съобразно отхвърлената част от иска на ответника са дължат разноски за процесуално представителство.

В производството по делото и пред заповедния съд ответникът е представляван от адвокат М.-АК Пазарджик, като процесуалното представителство е на основание предоставено безплатно процесуално представителство по реда на чл. 38, ал.1, т. 3 ЗА-негов близък. В този случай адвокатското възнаграждение се заплаща в полза на процесуалния представител.

Съдът като съобрази размера на отхвърлената претенция счита, че на адвокат М. се дължат разноски в размер на 301,09 лв.

Разноски на процесуалния представител на ответника се дължат и в производството по ч. гр. д. 852/2023г. на РС-Велинград. Съдът като съобрази, че действията, които процесуалният представител е извършил в заповедното

производство се изразяват в подаване на възражение по издадената заповед за изпълнение, за което няма изискване да е обосновано, счита че следва да му се присъдят разноски в размер на 50 лв.

По изложените съображения, настоящият състав на Районен съд Велинград

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО в отношенията между страните, че Ж. А. О. с ЕГН: ***** от гр. Велинград, ул. ***** № 27, дължи на „АПС Бета България“ ЕООД, ЕИК 203374133 със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „България“ № 81, сумата от 88 /осемдесет и осем лева/ главница по Договор за потребителски кредит № 276293/21.02.2019г., сключен между Ж. А. О. и Сити Кеш ООД, ЕИК: 202531869, прехвърлена с Договор за прехвърляне на вземания от 13.01.2022г., сключен между Сити Кеш и АПС Бета България ЕООД, за която е издадена Заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК № 442/11.09.2023г. по ч.гр. д. № 852/2023 г. на Районен съд Велинград, ведно със законна лихва за забава върху главницата, считано от 04.09.2023 г. до изплащане на сумата, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за разликата над 88 лв. до претендирания размер от 1 000 лв.- главница, за сумата от 131,06 лв. договорна възнаградителна лихва за периода 21.02.2019г.-25.02.2020г. и за мораторна лихва върху главницата в размер на 172,47 лв. за периода 25.02.2020г.-29.08.2023г.

ОСЪЖДА Ж. А. О. с ЕГН: ***** от гр. Велинград, ул. ***** № 27, да заплати на АПС Бета България“ ЕООД, ЕИК 203374133 със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „България“ № 81 разноски по гр. д. 1233/2023г. в размер на общо 138,75 лв. /сто тридесет и осем лева и 75 ст./.

ОСЪЖДА Ж. А. О. с ЕГН: ***** от гр. Велинград, ул. ***** № 27, да заплати на АПС Бета България“ ЕООД, ЕИК 203374133 със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „България“ № 81 разноски по ч. гр. д. 852/2023г. в размер на общо 51,76 лв. /петдесет и един лева и 76 ст./.

ОСЪЖДА АПС Бета България“ ЕООД, ЕИК 203374133 със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „България“ № 81 да заплати на адвокат С. М.-АК Пазарджик, с личен номер *****, с адрес гр. Велинград, бул. ***** № *****, разноски по гр. д. 1233/2023г. в размер на 301,09 лв.

ОСЪЖДА АПС Бета България“ ЕООД, ЕИК 203374133 със седалище и адрес на управление гр. София, бул. „България“ № 81 да заплати на адвокат С. М.-АК Пазарджик, с личен номер *****, с адрес гр. Велинград, бул. ***** № *****, разноски по ч. гр. д. 852/2023г. на Районен съд Велинград в размер на 100 лв.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд Пазарджик, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Велинград: _____